

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 20.

Vtorik 11. Sušca

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blasniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

C. kr. districtne komisije za oprostenje zemljiš v krajski kronovini so v preteklih mesecih Prosenc in Svečan t. l. odvezne opravila ino sicer: za urbarsko odškodovanje pri 54, za desetinsko pri 22. opravičenih posestvih doversile. Odškodovanje za deseti denar, (laudemium) je prerajtano bilo pri 7 grajšinah ino tudi odkupljive odrajtvila ene duhovske kolekture so pri enim dolžnim posestvu na versto prišle. Vpravičeni, za ktere se je odškodovanje prerajtalo, obsežejo vse skupaj (razun prerajtanja za deseti denar) 10,925 podložnih zemljiš, med kterih je pa 444 takih bilo, ki so samo z odrajtvilami obložene, za ktere nobeno odškodovanje ne gre.

Prerajtano odškodovanje je zneslo vse skupaj v kapitalu 456,927 gold. 45 kr.; Od tega pridejo na proti primernimu odškodvanju odpravljene davšine 442,200 gold. 50 kr. na odkupljene odrajtvila 240 gold. 30 kr.; na deseti denar pa 14,486 gold. 25 kr. Od tega, kar dolžne zadene, je 9,805 gold. 55 kr. napovedano, da se bodo precej odplačali. Od ostalih odrajtvil za leto 1848 je prerajtano 23,044 gold. 5 $\frac{1}{4}$ kr., od kterih je napovedano 1785 gold. 43 kr. da bodo precej odrajtani.

Odvezne opravila tako dobro pomikati so se c. k. komisije v Ljubljani, v Višnjigori, v Kamniku, v Krajnu in v Novimestu posebno prizadevale.

Pregled vsiga dozrajniga napredovanja odvezniga opravila kaže, da se je oprostenje v krajski kronovini pri 528 vpravičenih z 44,116 dolžnih doversilo. Dosihmal prerajtano odškodovanje znese v kapitalu 1,935,273 gold. z letno odškodnino od 96,763 gold. 39 kr. Deželna komisija v Ljubljani je v pretečenih mesecih Prosenc in Svečan 85 oprostivnih izdelkov poterdila in njih posledno obravnanje doversila.

V Ljubljani 5. Sušca 1851.

Od predsedništva c. k. deželne komisije za oprostenje zemljiš na Krajskem.

7. marca 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XIII. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 51. Razpis ministra vojaštva od 22. januarja 1851, s kterim se naznani ravnanje namestnikov (substitutov) glede uverstenja, njih spušenja in službeniga časa, ako so v lastnem imenu poklicani se uverstiti.

Št. 52. Ukaz ministra denarstva od 26. februarja 1851, po kterem se za tiste kronovine, v kterih kazenski zakonik za dohodkine prestopke ni vpeljan, dovoli odstopiti od redniga kazenskiga ravnanja zavolj dohodkinih prestopkov.

S tem delam se bo tudi za edino-nemško izdanje tiskarni pogrešek popravil, ki se je v nekterih iztisih edino-nemškiga izdanja 22. dela občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850 pripetil.

Danes 7. marca 1851 se bo tudi za edino-nemško izdanje, peti in poslednji presek dopolnigniga zvezka državniga zakonika, ki zapopade postave in ukaze v mesecih avgustu, septembru in oktobru 1849 naznanjene, izdal in razposlal.

S tem je tečaj 1849 državniga zakonika, kteriga dopolnigni zvezek, t. j. od 2. decembra 1848 do konca oktobra 1849 naznanjene postave in ukaze, potem mesca novembra in decembra 1849 izdanih deset delov državniga zakonika dopolni, dokončan, in tedaj se bodo danes ob enem k temu tečaju spadajoči pregledi in z naslovnim listam vred in kazalam vred izdali in razposlali.

Tudi danes 7. marca 1851 se bo ravno tu IX. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850 v česko-nemškem, dvojnem izdanju izdal in razposlal.

Ta del je bil 16. januarja 1850 v edino-nemškem, 30. junija 1850 v slovensko-nemškem in 24. januarja 1851 v talijansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 12. Cesarski patent od 30. decembra 1849, po kterem se deželna vstava za vojvodstvo Štajarsko z dotičnim volitnim redam za deželni zbor izda in naznani.

Včeraj 6. marca 1851 je bil ravno tu II. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, v rusinsko-serbsko- in romansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan, ki je 6. januarja 1850 v edino-nemškem, 6. septembra 1850 v slovensko-, 27. septembra 1850 v horvaško- in 3. decembra 1850 v česko- in 14. januarja 1851 v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel.

Zapopade pod

Št. 2. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s kterim se deželna vstava za vojvodstvo avstrijsko nad Anizo z dotičnim volitnim redam za deželni zbor razglasi in naznani.

1. marca 1851 je bil ravno tu XIV. del občniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, ki je 5. februarja 1850 v edino-nemškem in v česko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel, v talijansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 21. Cesarski patent od 30. decembra 1849, po kterem se deželna vstava za kraljestvo česko z dotičnim volitnim redam za deželni zbor izda in razglasi.

Dunaj 27. februarja 1851.

Od c. k. vredništva občniga državniga zakonika in vladniga lista.

Nevradni del.

Kaj Avstrija posebno potrebuje?

(Konec.)

Ob kratkim smo poprej omenili, kako ne- previdno in po krivim nekteri ljudje vlado obtožujejo, de nima resničniga namena po vstavi zagotovljenih naprav v djanje vpeljati. Pretresimo en malo tožbe, ktere pogosto zaslišimo in v časopisih beremo. V poprejnim stavku smo dovolj skazali, zakaj vlada deželnih zborov vkupej ne pokliče. Dobro vemo, de mnogotere opravila važne imenitosti, ktere so deželnim zboram odkazane, bi zlo koristno bilo dopolniti, posebno naprave za stran deželniga kmetijskiga obdelovanja, za stran srejskih cerkvenih in šolskih zadev. Tudi vlada to ve in gotovo ne bo časa zamudila poslance ljudstva v deželne zbore poklicati, kadar bo to v vsih kronovinah mogoče storiti, in kadar bo iz takih zbornih obravnav kaj koristniga dočakati. Skušnja leta 1848 uči, kako malo veljavniga so zbori takrat sklenili, besed in prepira veliko hvale, vrednih naprav ne preveč, so nam ponujali. Ravno to omenimo za stran občniga državniga avstrijskiga zbora. Lepo bi bilo viditi, ko bi se poslanci vsih kronovin našiga cesarstva na Dunaju zbrali, de bi na strani ministerstva imenitnih, njim odločenih opravil se lotili. Tudi mi hrepenimo skorej tistiga dneva luč zagledati, ko bojo našimu svitlimu cesarju slavno avstrijsko krono na glavo postavili, ko bo on v sredi v pravim pomenu avstrijskih poslancov na vladbino vstavo prisegel, takrat bo naša draga prerajena in na novo oživljena Avstrija nar srečnejši in nar imenitnejši slovesnost obhajala. Ali bi pa zdaj že čakati smeli, de se bodo poslanci iz ogerske, iz laške dežele kakor avstrijski zborniki obnašali, ali je zadovoljnost v vsih kronovinah tako vterjena in vesolna, de bi mogoče bilo le deželne zbore brez nevarnosti noviga nepokoja skupej sklicati. Zbornica državniga avstrijskiga zbora obstoji iz poslancov, ktere vsaka kronna dežela v svojim deželnim zboru izvoli, tako de ona dva uda svojiga zbora za poslanca pošlje, in se ostalo število po razmeri prebivavcov med vsimi kronnimi deželami razdeli. Skušnja leta 1848 je učila, kako malo koristno in clo nevarno je poslance le nekterih kronovin na Dunaj klicati. Že tačas so se Ogri, Lahi in Jugoslovani po pravim izgovarjali, kako bi nas sklepi kakiga zbora vezati zamogli, v kterim se naši poslanci znajdlji niso. Ko se bo naša vlada prepričala, de je pravi avstrijski duh v večino prebivavcov tistih kronovin stopil, ktere so še predlanskim zastavo punta zoper njo tako nevarno dvignili, ona gotovo dneva ne bo zamudila poslance tistih dežel na Dunaju v vesolnim zboru zjediniti. Zdjaj pa se take naprave lotiti, bi bilo edlno nasprotniku orožje v roke podati, on ne bo zamudil ga rabiti. Že večina državniga zbora leta 1848 ni bila uneta za prav avstrijski duh in takrat nismo vi-

dili ne ogerskih ne laških poslancev na Dunaju državne opravila obravnavati, kar se bo v prihodno zgodilo. Toliko od deželnih zborov. Glede narodne straže omenimo sledeče. Po izgledu Francozov, ki so narodno stražo že leta 1791 v brambo naroda in prostosti proti napadu zvonajnih in znotrajnih sovražnikov vstvarili, so Dunajčani leta 1848 vpeljavo narodne straže vsilili. Kar se je Francozom clo dobro primerilo, v naših krajih ni hotlo prav veselo dorasti. Mi Avstrijanci nismo en narod, ampak mnogi narodi terdno in nerazvezljivo zvezani v c. k. avstrijsko državo. Napadam zvonajnih sovražnikov v bran stoji naša zvesta nepremagljiva armada, in prigodbe let 1848 in 1849 so očitno skazale, de je temu namenu popolnoma zadostna, posebno če ji notrajni punti zadržkov ne stvarijo. Skušnja ravno tistih let pa tudi uči, de narodna straža ni hotla, ali pa ni mogla biti kos notrajnim vstajam, de je dostikrat hudo delstva puntarjev z svojo močjo podperala. Iz takiga obnašanja se pa rodi le žalostno vojskovanje med državljani, in gorje deželi, kjer nje prebivavci razgrajajo. Pustimo tedaj orožje vojsakam, in lotimo se mi drugi raj drevesa ali peresa, vsaki po svojim stanu in lastnih opravilih, bolj nam bo, kakor z meči okolj rožljati v vojsko zoper nevidljive sovražnike. V zadostenje prave potrebe je vlada s tem skerbela, de je po §. 119 vstave 4. sušca 1849 napravo mestnjanske brambe določila po posebni postavi. Davki so zlo narasli, in državljani jih težji odrajtajo ko v preteklih letih. Od kot to izvira smo že poprej naznanili. Treba je bilo hudo vojskovanje proti zvonajnim in notrajnim sovražnikom k srečnimu koncu dopeljati, zastran političkih in sodniških vradništev vse ponoviti, poprejne dolgove pošteno in zvesto plačati, železne ceste in druge javne stavbe dokončati itd. Kako bi davki ne narašali? To se bo pa o kratkim vse v bolj spremenilo. Mir in pokoj je za dolgi čas zagotovljen, vojsake k domačim ognjišem spuščajo; kronovine poprejniga ogerskiga kraljestva pretekle leta skoro popolnoma proste, bodo v prihodno drugim enako breme državnih davkov nosile, vsak dan se novi viri blagostanosti in sreče odpirajo, kar se vsim po enakopravnosti naloži, tako težko ne bo.

Kako so se zadeve našiga denarstva v hudo vernile, smo dovolj v poprejnem sestavku omenili. Zdaj še nekatere besedice zastran prostosti tiska in stana obsede. — Sušca leta 1848 so se proti cenzuri vzdignili. Mili cesar Ferdinand je po vesoljni želji svobodo tiska dovolil. Pa kakšno rabo so mnogi razujzdani od te cesarske dobrote storili, kako puntarsko in vladi sovražno so po časopisih razgrajali, kako nesramno so zapeljavali oslepljeno ljudstvo v žalostno pogubo. Takim napakam v bran je bila dana postava 13. sušca za rabo svobode tiska. Meje so tanke, kdo bi to tajil, mnogoteri listi, zjutrajni in večerni raznih imenov so padli od drevesa naše mlade prostosti. Tudi tega uzrok je razujzdanost in svojoglavnost nekterih strank. Kako bi vlada takim ljudem bakle v rokah pušala, de bi komaj pogašeni ogenj nezadovoljnosti in prepira spet napihali. Kteri pameten se pritoži, če se podpihovaycam usta zapečati, poštenim svoboda govora in tiska nikakor okrajšana ni. Ravno to velja zastran stana obsede. Čez mesta in dežele, kterih prebivavci dobrovoljno veljavnim postavam vbogati nočejo, naj stegne vojaška oblast železno roko, de ljudem bolj pametne misli v glave stopijo, potler se bodo gotovo tudi njih prostosti vrata odperle.

Mi pa bomo zdaj odgovorili na vprašanje, kteriga smo v naših treh sestavkih napisali: Kaj Avstrija posebno potrebuje: Ne

deželnih in državnih zborov, ne narodne straže, ne kovanih dvajsetic, ne prostosti tiska, ne nehanja obsedniga stana, ampak zaupanja državljanov do vlade. Kakor sveto pismo pravi: Išite naj poprej kraljestva božjega in njegove pravice, vse drugo vam bo priverženo, tako bi mi rekli: Ponudite vladi zaupanja v nje čiste namene, ona vam bo vsega, kar želite obilno podala.

Melcer.

Austrijsko cesarstvo.

Xp. Dopis iz Celja. 3. marca se je v Celju po preteklih dveh mescih v drugo na dostojne in slovesno vižo porotna sodnja odperla. Ko so se porotniki v skrivni seji zbrali, se drenjajo poslušavci v sodnijo. Nato nagovori predsednik porotniga sodništva, vitez Ludovik Azula, ki je tudi v Ljubljani dobro znan, da je verl Slovenec, ki se je že pri prvih porotnih sodbah v Celju veliko slavo pridobil pri pravdoznancih, kakor tudi pri drugih poslušavcih, z kratkim, pa krepkim in pomembonosnim govorom porotnike v nemškem, potem pa tudi v slovenskem jeziku, ki mu enako gladke teče, kazaje na njih vredne prednike, ki so svojo težavno nalogo zlo radi in brez vsake sebičnosti dostojno doveršili, in pričakuje ravno to tudi od zdajnih porotnikov pri važnih primerlejih, pri kterih bodo svoje mnenje izrekli z pristavkam, da se jim sedaj ne bo treba tako dolgo muditi pri sodbi, ker se bodo porotne sodbe brez prenehanje do konca izverševale.

Perva oseba, ki je pred porotno sodbo stala, je bila suha ženska, Marija Lavanc po imenu, 54 let stara, premožna vdova in posestnica, pri Mariboru doma, zatožena hudo delstva golfige po zapeljivosti h krivi prisegi. Iz zatožbeniga spisa, iz zaslišanja 17 prič, ki so bile h glavni obravnavi poklicane in so večidel le nemški jezik razumele, se je sledeče zvedilo:

Ignac Lavanc, mož zatožene in premožen posestnik je umerl leta 1843 in zapustil pisan testament, v kterem je svojim trem stričnicam premoženje zapustil, in svoji ženi, s katero se zavolj nje prešerniga življenja ni predobro zastopil, je le kos kruha za čas življenja izgovoril, ta testament je dal nekimu vradniku z naročilam, da naj ga preden on umerje, nobenimu ne da. Ko umerje in ona zve njegovo poslednjo voljo, je skušala ta testament s tem ob veljavo pripraviti, da je djala, da je nje mož še pozneje ustno testament storil in njo za glavno dednjo postavil, in le nekaj maliga svojim stričnicam izgovoril, in v ta namen podšunta tri sicer poštene može, da so nje besede poterdili in prisegli, da je Ignac Lavanc vpričo njih ustno testament storil. Da so pa po krivim prisegli, jim je obljubila kakih dve sto goldinarjev za plačilo.

Na tako vižo si je Marija Lavanc 2225 gold. osvojila. Ko šest let preteče, se ena priča sama pri gosposki zatoži, da je po krivem prisegli, ker jo je vest vedno pekla, in tedaj so bile vse tri priče, poklicane se opravičiti; med tem je pa najvišje in kasationalno sodništvo zavolj nastopivšiga zastaranja dalje preiskovanje zoper priče opustiti ukazalo in le Marii Lavanc se je tožba napovedala, ker ima še posestvo Ignaca Lavanca v rokah in ker storjene golufije ni povernula. Ona se je pri preiskovanju kakor tudi pri glavni obravnavi s tem zagovarjala, da je za terdno menila, da ima na vse posestvo svojiga moža dobro pravico, ker so ji priče večkrat djale, da on hoče pisani testament v nje prid pre narediti, in ker je mislila, da je ona perva, ki ima pravico na premoženje svojiga moža, ker zakonskih otrok nista imela, in zavolj te-

ga je priče h krivi prisegi zapeljala v mislih, da je k temu že sama moževa volja opraviči in da postavno ravnanje pri tem nima posebne pomembe. Pričevanje ni nič družiga na dan pripravilo, kakor kar se je že pri preiskovanju pokazalo, pa vse te okoljsine je po umnem popraševanju natanjko razjasnilo. Toraj tudi ni bilo državnimu pravdniku, dr. Müllerju teško, jo za krivo izreči, ki je v kratkem, jedernem in živem govoru pokazal, da je zatožena brez vsake dvombe kriva, in predloži, ker je mnogo zljajšljivih okoljsin zanjo govorilo, jo na 5 let v teško ječo obsoditi. Toliko bolj težavno je bilo pa stanje zagovornika, ki se je pa zlo bistrumno obnašal in povsod kako reč dobil, za katero se je poprijel in to toliko bolj, ker mu je zatožena 300 gold. obljubila, ako bo za nekrivo spoznana. Zagovornik je terdil, da ona ni imela hudobniga namena priče h krivi prisegi zapeljati, ker jo k temu ni nič gonilo, ker se s tem ni zamogla ne koristiti, ne družimu škodovati, ker je verjela, da ima pravico na premoženje Ignaca Lavanca. Potem, ko so porotniki na vprašanja: ali je zatožena kriva, da je tri priče zapeljala k prisegi, da je nje mož v nje prid ustni testament storil, in, ali je pri zapeljevanju spoznala, da zmotene in nevedne z svojim djanjem, na zvito vižo rabi in da bi zamogel kdo o svojih pravicah škodo terpeti, enoglasno z „Da“ odgovorili, je bila zatožena od porotniga sodništva na dve leti v teško ječo obsojena. Vidilo se je, da so bili poslušavci z razsodbo zadovoljni. Obravnavalo se je razun spraševanja dveh prič v nemškem jeziku. —

5. marca je stal pred sodbo mladeneč, 22 let star, dobro rejen, visokoravne postave, po rodu Čeh, je znal nemški in bil finančni čuvaj na Studencu pri Ptujem, zatožen hudo delstva uboja. Vodja te javne obravnave je bil svetovavec deželniga sodništva, gospod Braulik, izvoljen namestnik predsednika porotne sodnije, ki je sicer nemški izobražen, se je pa, ko je bil na Dalmatinskem več let v javni službi, ilirski jezik z veliko marljivostjo naučil, in se zdaj tudi slovenski jezik, kteriga znati za silno potrebo spozna, pridno uči, ki je mož postave in železne pravice, toraj se tudi pri vsaki priložnosti za enakopravnost potegne. Slava mu!

Anton Lupinek se je po naročilu župana Statenberskiga ponoči od 6. na 7. septembra pr. l. pri patroliranju vdeležil. Ko pride patrola k hlevu, na kterem je bilo seno, ker so se navadno tatje shajali, gre Lupinek nahlev, kjer je koj spoznal, ker je nekaj šumelo, da mora nekdo v senu ležati, on tedaj spet znad hleva pride in pove to patroli, med tem skoči nekdo na drugi strani znad hleva in pobegne. Zdaj gre župan na hlev in zapazi neciga človeka, kteriga ni poznal. On ga nagovori in popraša, kdo da je. Ta mu zaverne: „Tobakar“. To sliši Lupinek, ki je spodej stal in se pripravi županu, ki ga je v pomoč poklical, pomagati. Ko tudi ta neznani človek raz hleva skoči in uteči hoče, Lupinek zavpije za njim: „Stoj“ in kakor nekatere priče terdijo z pristavkam: „če ne te bom ustrelil“ in zares se je potem po spričevanju prič in zatoženiga puška sprožila, neznani mož se zgrudi in drugi dan potem umerje. Zdravniki pravijo, da je bil tako zadet in ranjen, da je moral umreti. Po strelu reče Lupinek: Halo, zdaj že leži! stopivši k nesrečniku pa reče: „To imaš zdaj, da nisi hotel čakati.“ Pa vse to govorjenje Lupineka niso mogle priče popolnoma za gotovo razjasniti. Lupinek, na to vprašan, poterdi, da je on begočiga moža ustrelil, terdi pa, da ni puške nalašč na njega sprožil, ampak, da se je ta; ko je hotel begočiga preteči in se je spodtaknul, ne ve na tako vižo

sprožila in begočiga zadela. Umetniki so puško pregledali in jo za zlo pokvarjeno spoznali. Lupinek je popred vedno pošteno živel. — Pri tem takem je bilo za porotnike težavno svoje mnenje izreči; ali je Lupinek s hudobnim namenam neznaniga moža ustrelil, ali ne; in oni so zares, kar niso ne poslušavci, ne mnogi sodniki mislili, na vprašanje, ali je Lupinek kriv, da je z hudobnim namenam neznaniga človeka ustrelil, z 8 zoper 4 glase odgovorili, da je kriv. (Znabiti ker je finančni čuvaj). Nato je sodništvo zatoženiga na eno leto v ječo obsodilo. Priče, katerih je bilo 8, so se v slovenskem jeziku po tolmaču zaslšale. Obžalovati je, da državni pravdnik, ki se je pri današnji obravnavi vdeležil: nič slovenskiga ne razume, ker bi bila razsodba pred kot ne drugač stekla. — Zagovornik je bil mlad, upoln Slovenec, Alojz Pesarič pa imenu; ki je današnji dan pervikrat na to polje stopil in pokazal, da je prav govornik. — Obsojeni se hoče naj višjemu sodništvu pritožiti.

Avstrijska.

Po najvišjem sklepu 12. januarja se je sklenilo avstrijske konsulate v turški Albanii, Macedonii in Tesalii napraviti, katerih sedež bodo Skader, Durazo in Janina, potem bodo konsuli postavljeni v Salonichi-u in Monastiru.

* V več časopisih se bere, da bo baron Adrijani deželno poglavarstvo na Dalmatinskem prevzel. Ta novica se pa ne bo poterdila. Ni še davno, kar je baron Andriani Kùbeku odgovoril in državni svetovavstva ni prevzeti hotel. — V drugo mu pa vlada ni hotla kaj ponuditi.

Slovaška.

Na Požunski akademii se bode družiga polleta tudi v slovanskem jeziku učilo. Dr. Petruška bo namreč avstrijski državni zakonik na teden po dve uri prednašal.

Ogerska.

Vseučilišče v Pestu se bo, kakor se povsod govori v Budo preložilo.

* Te dni so ujeli neciga veliciga roparja na Ogerskem, po imenu Pista. 30. vojakov ga je obdalo in on se jim je v bran postavil in sila dolgo branil, čez tridesetkrat je iz hiše, kjer je bil, nanje ustrelil. Bil je z Markam in Pastorjem 21. pr. m. v Szalonti po stojni sodbi na višale obsojen in obešen.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Benetke bodo spet svobodno barkostajo zadržile.

Tuje dežele.

Bosna.

Poslednje novice iz Bosne povedo, da so vstajniki terdnjavo v Banjaluki vzeli in posadki dovolili se iz nje svobodno podati.

* Iz Bosne se piše v „Reichsztg.“ 28. februarja sledeče:

V celi Krajni se je na novo in kakor se pripoveduje, veliko večja vstaja unela kakor preteklo jesen. Ne ve se za gotovo, koliko vstajnikov da je, razdeljeni so v tri dela, katerih eden se proti Livni, drugi proti Posavini in poslednji proti Daici in Travniku pomika.

Mustafa paša Melemendsi, ki se je iz Tuzle z 2000 vojšakov zoper Krajnce dvignul, je dobil povelje, se v Travnik podati, ravno tako tudi general konjaništva Arab Mehmed paša.

V Dolacu predmestju Travnika so se vojaki vselili. To dene ondašnim prebivavcam grozno teško, ker so morali svoje hiše zapustiti in se v bližnje vasi preseliti.

V Travnik je sicer stara zlo velika kosa, ki pa že vsa na kup leti, je mokra in silno nizka tako, da bi gotovo mnogo vojakov zbolelo, ako bi tako poslopje posedli.

V Tuzli je samo 60 Arnavtov za posadko ostalo.

Iz Sarajeviga se je 25. t. m. tukajšni začasni poveljnik nanagroma v Mostar dvignul, kjer bo poveljstvo prevzel, ker bo Seraskier Omer paša zoper Krajnce sam na noge stopil. V Banjaluki so, kakor pravijo, vse štacune zaperli, kar je pri nas znamenje vstaje, mohamedani hite pod orožje in raja pred saboj pode. Oni se nikakor nočejo novim naredbam podyreči, oni nočejo, da bi imel kristjan z njimi enake pravice in da bi se njim moč vzela z kristjani samovoljno ravnati. Bosniški Turki tudi menijo, da je vsaka prenauredba zoperna veri, oni se bojujejo zoper Sultana in njegove pooblastence. Posebno Krajna je bila do zdaj novim naredbam popolnoma zaperta in je ravnala po lastnih naredbah.

Bosniški prebivavci so večidel Slaveni in bi z veselim sercam zoper Turke se dvignuli, da bi se strašne stiske oprostili, od narodniga gibanja pa nimajo nobeniga zapopadka. Da bi se gerška in rimska vera zjedini, tega tukaj ni misliti, vsak dan se ena od druge bolj oddaljuje. Novico, od ktere se v mnogih časopisih bere, da papež zadeve bosniških kristjanov djakovskimu škofu priporoči, ako bi kdaj Bosna pod djakovskiga škofa prišla, so bosniški frančiskani o nepravem času zaslišali, ker v tem času vstaje Turka še bolj razkači, ako sliši, da se hoče dežela gjavru dati; duhovni so v skerbi za svoje življenje.

Povsod govore vstajniki, da se ne dvigujejo zoper Sultana, ampak oni se le prisadevajo kristjana, ki se je prederznil v Sarajevem križ dvignuti, končati. Oni menijo c. k. general konsula in njegovo zastavo, ktere ne morejo viditi.

Omer paša nasleduje vstajnike, on bo v Krajni vse rove in gradove razsul.

Ali paša Stolčevič je dobro shranjen.

V dveh dneh gre vezir Hairedin paša z ostalimi vojaki v Travnik, kamor ga bo tudi c. k. konsul spremil.

Sarajevo, glavna mesto, bo ostalo brez posadke.

Černagora.

Černogorci in Grahovljani še vedno v Hercegovini Turke napadajo. Vsak dan se povračujejo kardela domu, ki obropano živino saboj pripeljejo. Tako se Svada maščuje nad Turki! Mohamedanov je v tej deželi povsod manj kot kristjanov in že so ves pogum zgubili, ker jim je raja začel protiti; boje se že za lastno življenje, pomoči pri družih verskih bratih si ne upajo iskati. Černogorci in Grahovljani to priložnost prav dobro porabijo in Turke napadajo. Povsod se govori, datake brezpostavnosti v Hercegovini še nikdar ni bilo, kakor je ravno zdaj.

Rusovska.

Govori se, da je ruska vlada pismo poslala na prvooblastne vlade nasvetovaje, da bi se zadeve na Gerškem skupno vravnale.

Laška.

„O. C.“ piše: Vsake sorte laži so se raznesle po Turinu. Tako n. pr. hočejo vediti, da so se poslanci konservativno-katoliške stranke v Draždane podali, da bi predlog storili, po katerem bi se moral kralj Emanuel prestolu odreči. Razun tega se ima tudi vstava predelati. Druge novice pravijo, da več prvooblastnih vlad ostro tirja, politiške begune iz kraljestva spraviti, svobodo tiska omejiti in trojbarve se odreči itd. Res je, da se je pičica resnice porabila, iz nje take reči zmisli. Kdo ne ve, da se diplomatiški pogovori na tako vižo ne gode; komu ni znano, da le silna potreba zunajne vlade zamore primorati, se v notrajne zadeve tuje države mešati. Razun tega pa dobro čutimo, da zdajno stanje na Piemonteškem sosednim derža-

vam ne zamore dovoljniga poroštva dati, ker se je to kraljestvo v stan revolucije promenu. To pri nas možje, ki mir in red varujejo ravno tako dobro vedo, kakor puntarji. Samo obstati še vsi tega nočejo.

Angleška.

Lord Wellington, kteriga je kraljica k sebi poklicala, ji je svetoval, ministerstva ne razpustiti. Lord Russel je rekel, da ostane. Tudi drugi ministri so to obljubili.

Azija.

Misijonske poročila iz Kitajskiga pripovedujejo od strašniga ognja, ki je vstal 1. januarja 1848 v Huguangu ob času povodnje.

Po noči 1. januarja je na barkah ogenj vstal, kakoršniga še svet nikdar ni vidil. Da se zamore to zapopasti, je treba si kraj misliti, kjer je ogenj divjal. Na Kiang, 20 lis daleč (20 lis je dve uri) leži navadno toliko bark, da misliš, ako jih iz nasprotniga brega gledaš, da gost gojzd vidiš in ako blizo stopiš, se ti zdi, da gledaš neizrečeno veliko, na vodi plavajoče mesto. Od tod naprej še 40 lis daleč leže barke, vendar ne več tako tesno skupej, kakor na ravno imenovanem kraju. Celi kraj je 60 lis dolga barkostaja, v kterej neizrečeno bark leži in le tisti si zamore ta pogled predočiti, ki je to mesto z lastnimi očmi vidil. In pri tem takem vstane po noči 1. januarja divja nevihta med nepreznim brodovjem in v splošni zmešnjavi se uname ena barka. Piš ogenj razširi, smola in druge enake reči, s kterimi so bile barke obložene, ga pitajo in na tako vižo se ogenj po bliskovo po celem brodovju razprostere. Moč viharja in sila ognja raztergata vervi na barkih, ktere piš na vse kraje razžene in povsod pogubo in smert razširi; ko bi trenil, so vse barke v ognju. In v sredi tega strašniga požara vpije in tuli brezštevilna množica ljudi, ktero je divji vihar krog podil in ogenj od vsih strani obdajal. Ki so to vidilo, pripovedujejo, da je bil Kiang šest ur daleč podoban gorečimu morju, in da so v treh urah vse barke z ljudmi vred, ki so na njih bili, zgorele. Pravijo, da je bilo bark naj manj 3000. V kitajski barki, tudi v naj manjši, stanuje razun mornarjev cela družina kapitana; cele družine so, ki na morju življenje zagledajo, na njem žive in umrejo, brez da bi vedili, kje je njih domovina. Terdijo tudi, da je bilo med požganimi barkami več velikik brodov, da je bilo v mnogih 40, 50 in clo 60 oseb. Naj bo že temu kakor si bode, toliko je gotovo, da je žrtev neizrečeno veliko. Iz reke so samo 60,000 mertvih trupel zlekli.

Pristaviti moramo se, da je bilo v teh brodovih blago iz vsih krajev Kitajskiga. Iz tega se zamore spoznati, kako velika zguba in kako vesolno žalost je ti ogenj napravil! Tako veliciga in tako strašniga požara še niso ljudje ne le na Kitajskem, temuč morebiti na celem svetu še nikdar vidili. Ko vidi nek pagan iz Ham-ian-fu to grozo, pusti na svoje stroske, ker je neizrečeno nesrečo vidil, 10,000 trug za mertve narediti, katerih vsaka ga je pet do šest frankov stala, sicer velja navadna truga 40—50 in pri bogatih več tisuč frankov, ker ubogi pagani si domišljujejo, da je toliko srečnise duša, kolikor več se za truplo stori. Iz tega se vidi, da dobro delo pagana, kteriga že Evropejc spoštovati mora, pri njegovih rojakih, neizrečeno slovi. Več mescev se ni družiga kakor le od njega govorilo.

Ljubljanski novičar.

Te dni smo prejeli časopis „Neuigkeits-Bureau“ s povabilam na naročbo. Na napisu stoji „Laibach in Kärnthen“.

* Ravno zvemo po pismu iz Beča, da „Slovenski deržavlanski zakonik“ (bürgl. Gesetzbuch), začel po rajnkem g. Mažgonu, doveršen po gospodu Dr. Krajncu, slavni gosp. Cigale na Dunaju že pregleduje in da se bo berž po pregledu začel na deržavne stroške tiskati. Nadjamo se, da bode ta nepričakovana novica zlehernega Slovenca z vezeljem navdala, ker nam je to gotovo poroštvo, da osnovanje slov. vseučilišča ni prazna domišljija.

LEPOZNANSKI LIST.

Bran in pogin Japodov.

Spisal Jan. T. . . . a.

9. Boj pri lesenim stolpu.

Se zbere ljuta množica,
V desnici dvigovaje dolge ake
Napolni prostor ob zidovju sipnim.
Iz line meče pa skalovje struga.
In zbije ake in moževam glave.
Kervavo se vijo možgani v prahu.

„Pogum oj bratje brez strahu,
Že pada redkama kamenje vrazno;
Arove kviško, de razpade struga!“
Junaki čujejo besede vodja,
Vstopivši terdno noge se pred stolpam
Na dvoje razdero z akovi strugo.

„Oj vodja! vrag ne jenja nam,
Zdaj meče na ozidje nam mostove
Priveršil zdajci bo z armado v mesto.“
„Oj brate, to besede so plašuna,
Pobili štirkokrat smo že vojsko vruga,
Pobili bodemo jo v peto tudi.“

Doni od tamkej divji šum,
Mostovi vežejo zidove s stolpam,
Ponosni stopajo Rimljani noter;
Pogumen trop nasprot se jim postavi.
Obnehje krijeta oblaku černa,
Udarja pokončaje strela v strelo.

„Oj brate, varuj ti posip,
De ne kipi v podporo val valovju,
Zajemal jez bom divje reko spredej.“

In uni gre z junaki na posutje,
In loči vruga silniga na dvoje.
Ta bije mu globoke rane spredej.

Zagrabi vrazni vodja ščit
In ape oklenjenim v pomoč rešivne,
Ga spremlja neoskrunjena imena slava. —
Pušica jaderno ferči po zraku,
Vsadi globoko se mu v desno stegno.
Ga nese vojska medliga z borisa.

Razlega tam se krič vesel.
Zmagavna pesem se odmeva v tabor.
Otožnost černa pa kraluje v tabru.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiga.

(Dalje.)

Trinajsti nastop.

Marijanka, Terezka, poprejšnji.

Mar. Kje pa je kdo?
Ter. Gospod Mozes, kaj se je zgodilo, da
vsi ljudje na cesto hite?

Moz. Ranjene peljejo.
Ter. Ranjene? o Bog!
Mar. Ranjene? ah moj Jožef!

Ter. Mamka, jez sim si za obleko nekoli-
ko prihranula, dopustite, da ranjenim dam, če
le vsak en malo dobi, si bo zamogel vendar
nekoliko polajšati.

Mar. Že prav, že prav, moja hčerka. Kaj
pa ti ubogi zato morejo, de bolečine terpe
(odide s Terezko.)

Moz. Za božjo voljo, vse teče vun, no-

benega tukaj ni, in vse je odperio, jez sim
sam tukaj. Če bi se kaj zgubilo, bi rekli, da
sim jez ukradel. Nu, že vem, kaj je storiti,
da ne bodo rekli, da sim pasja duša; doma
imam za pol goldinarja venarjev, te razdelim
med ranjene. Da, to bom storil, vse, vse
bom razdelil (odide.)

Drugo djanje.

Kerčmarska izba.

Pervi nastop.

Marjanka.

Mar. (sedi žalostno za mizo.) Moj Bog!
kako nadlogo sim vidila! Ubogi ljudje! mar-
sikterega na pol mertvega peljejo. Ali je bo-
žja volja, da se z njegovimi stvarmi tako rava-
na. Jez sim vsa oterpnila, ko sim jih zagle-
dala; in kolikokrat se nanje spomnim, me mrz
spreleti (si solze obriše.) Ubogi ljudje! uboge
matere!

(Dalje sledi.)

Slovstvo in umetnost.

* Mladi Slovak Antonin Intibus pripravlja
pervi zvezek zgodovine ogerske zemlje k li-
sku, ki bo obsegel: Zgodovino narodov po-
donavskih od najstarejših časov do bitve briti-
slavske.

* V preteklem letu je na Ruskem 153 ča-
sopisov izhajalo; in sicer v ruskem jeziku
108, v francoskem 8, v angleškem 3, v la-
škem 1, v poljskem 4, v letiškem 1.

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 8. k ljubljanskim časniku.

(29.)

Z a p i s

kazenskih obravnav pri c. k. poroti v Celju mesca Sušca 1851.

Versla	Dan po- rotne seje	Ime in stanovališče zatoženiga	Hudodel- stvo	štev.prič	Deržavni pravdnik	Zagovornik
1	Susca 3. in 4.	Marija Lavanc iz Gamz pri Marburgi	goljušija	17	g. Dr. Her- man Mulej	g. dr. Matija Foregger
2	5. in 6.	Anton Lapinek iz Studenic	uboj	9	g. Janez Teisinger	g. Alojz Pesarič
3	7. in 8.	Jožef Sluga, z primkam Slugič iz Hochgrossnitz	roparski umor	16	g. dr. Her- man Mulej	g. dr. Matija Foregger
4	10.	Jur Prasnik iz Ješene pri Račah	tatvina	6	"	"
5	11. in 12.	Marija Weber iz Konjic	umor otroka	10	g. Franc Maurer	g. Jožef Drenik
6	13. in 14.	Ignac Sluga z primkom Galič iz Zabukoveca	uboj	16	"	g. Alojz Pesarič
7	15.	Blaže Župeuc Miha Župeuc Jakob Juvancič } iz Lokev Anton Šibert }	javna pro- silnost po §. 72. k. p. I. d.	7	g. Anton Pajmann	g. dr. Matija Foregger
8	17. in 18.	Juri Zupanc iz Grajske vasi	uboj	8	g. dr. Tei- singer	"
9	20.	Blaže Standegger } iz Gösting Pavle Standegger }	javna pro- silnost po §. 72 k. p. I. d.	6	g. Anton Pajmann	g. Alojz Pesarič

Pazka. Tudi se bodo obravnavali pri tej porotni seji še drugi predmeti, pri katerih bo
odkazni izrek do 3. Sušca t. l. pravno veljavnost zadobil.

V Celju 26. Svečana 1851.

Predsednik c. k. porote
Acula.

št. 1526.

Proglas.

(32.)

C. k. okrajno sodništvo v slovenski Bi-
strici naznani, da se bodo po umrlem po-
sestniku Lovretu Mlakarju iz Hošnice po tu-
kajšni sodniški sodbi od 7. t. m. št. 1526 tret-
jiga aprila tega leta sledeče, dobro ohranjene
vina po sodniški cenitvi na javni dražbi s tem
pogojem prodale, da se plačilo koj odrajta, in
sicer:

Dopoldne ob devetih v srenji Hošnic pri
kolodvoru v Pelčahu:
10¹/₂ štartinov od leta 1849
6¹/₂ " " " 1848

Popoldne ob dveh v občinah Modraše in
Verhole blizo kolodvora v Pelčahu, poleg
Ptujске ceste:

2 štartina od leta 1850
9¹/₂ štartinov " " 1849
9 " " " 1848
2 " " " 1836
2 " " " 1834

Poslednjic se pristavi, da, ker so skoraj
vse vina v velikih sodih, mora kupec posodo
sam sabo pripeljati.

C. k. okrajno sodništvo slovenska Bistrica
7. marca 1851.

Wolf s. r.

št. 631/851.

Oznanilo.

(31.)

V Kropi na Gorenškem se je z 1. marcam
c. k. poštna ekspedicia vstanovila.

Ta poštna ekspedicia se ima pečati z pre-
iskerbovanjem pisemskih in vožnopoštinih pos-
lateg do treh liber teških, in v vsakdanjo
zvezo stopiti po pešnem potu z c. k. poštno
ekspedicio v Radolci.

Kar se s tem sploh na znanje da.

C. k. poštno vodstvo.

V Ljubljani 4. marca 1851.

Hoffmann l. r.

(33.)

Naznanilo

gospodam udam krajske kmetijske družbe.

Po sklepu občniga zbora kmetijske družbe
20. listop. 1849 ima vsaki djanski ud po
družbinih postavah 2 gold. za letni donesek
o prvi polovici vsaciga leta družbini denar-
nici odrajtati. Ker zna biti, da nekterim ča-
stitim g. udam ta postava se ni znana, ktera
se na razširjeno občnokoristno delavnost kme-
tijske družbe opira in se je 1. pros. 1850 za-
čela, jo da podpisani odbor častitim g. udam
s tem pristavkam sploh na znanje, da naj se
za leto 1850 na dolgu ostali donesek druž-
binim podružnicam odrajta, g. udje Ljub-
ljanske okolice in Verhniške podruž-
nice pa odboru kmet. družbe v Ljubljani,
berž ko je moč.

Odbor kmetijske družbe v Ljubljani

9. sušca 1851.

(30.)

Nov teržen dan.

(3)

Po najvišjim sklepu od 28. kimovca 1835
je bilo Postojnski terški srenji dovoljeno v
tednu en teržen dan napraviti.

Omenjeni teržni dan bo prihodnjic v Po-
stojni vsaki četertek; začel se bo pa 4.
dan prihodnjiga mesca maliga travna 1851.

To oznanilo se s prijaznim povabilam k
omenjenimu teržnimu dnevnu očitno razglasi, in
zraven pristavi, de bi se obilo reči na terg
prineslo, kupce bodo v Postojni gotovo do-
velj imeli.

Postojnska šupanija 2. dan sušca 1851.